

gálnia a vállalkozás lényegét érintő területeket, alapvető kérdéseket: a környezeti feltételeket, a piacok fejlődését, a konkurencia elemzését, a költségek és fedezet alakulását, a marketingtevékenységet. Az operatív kontrolling vizsgálati területei: árrelelemzés, a forgási sebesség vizsgálata, a helykihasználás elemzése, az áruk bemutatása. A marketingkontrolling eredményei a vállalatvezetés különféle munkaterületein jelentkeznek, kiépítése és megvalósítása a piaci versenyben való maradáshoz fontos feltétele a nagy- és kisvállalatok számára egyaránt.

R. I.

Karácsony Imréné-Dr. Pecze Ibolya:
**A KÖZHASZNÚ
 SZERVEZETEK
 KALAUZA 1998**

NOVORG Kiadó, Budapest, 1998. 198 p.

A piaczgazdaságban is működnek olyan szervezetek, intézmények, amelyeknek a célja nem a haszonszerzés, hanem a közérdekű feladatok ellátása. Számos egészségügyi, tudományos, kulturális, műemlék-, természet- és környezetvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi stb. tevékenység minősül közhasznúnak. Ezeket a tevékenységeket az 1998. január 1-jével hatályba lépett 1997. évi CLVI. törvény sorolja fel, s egyúttal szabályozza a közfeladatok ellátására alakult és közhasznúként nyilvántartásba vett szervezetek jogállását és működésük feltételeit. Kimondja – többek közt –, hogy a közhasznú szervezet vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében végezhet; a gazdálkodás során elért eredményt nem oszthatja fel, azt a létesítő okiratában meghatározott tevékenységére kell fordítania. A közhasznú szervezeteket, valamint támogatóit,

szolgáltatásaik igénybe vevőit különböző kedvezmények illetik meg.

A törvény szerint ötféle közhasznú szervezet van: a társadalmi szervezet, az alapítvány, a közalapítvány, a közhasznú társaság és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény alapján létrehozott, önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező köztestület. Az utóbbiak közé különösen a Magyar Tudományos Akadémia, valamint a különböző gazdasági és szakmai kamarák tartoznak. Ezek a szervezetek közhasznú jogállásukat a közhasznúsági nyilvántartásba vételükkel szerzik meg; az erre irányuló kérelmet a nyilvántartásra illetékes bíróságnál kell benyújtani. Közhasznú szervezetté biztosító egyesület, politikai párt, munkáltatói és érdekképviseleti szervezet nem minősíthető. Amennyiben a közhasznú szervezet olyan közfeladatot lát el, amelyről a rendelkezések szerint állami szervnek vagy önkormányzatnak kell gondoskodnia, az kiemelkedően közhasznú szervezetté minősíthető. A létesítő okiratnak tartalmaznia kell azt is, hogy tevékenységének és gazdálkodásának legfontosabb adatait a helyi vagy országos sajtó útján is nyilvánosságra hozza.

A könyvből részletes tájékoztatást kapunk a közhasznú szervezetek jogállása megszerzésének feltételeiről, a gazdálkodási és nyilvántartási szabályokról, a könyvvezetési, beszámolási és adózási előírásokról. A szerzők – a Pénzügyminisztérium munkatársai – a törvény helyes alkalmazásához kívánnak segítséget nyújtani. A fogalmi meghatározásoktól kezdve az adózási szabályok magyarázatáig, a felügyeleti és ellenőrzési kérdésekig tekintik át a közhasznú szervezetekre vonatkozó tudnivalókat. Részletesen ismertetik a különböző adónemeknél, illetékeknél és vámoknál alkalmazható kedvezmé-

nyeket és mentességeket. Felhívják a figyelmet arra, hogy a közhasznú és kiemelkedően közhasznú szervezet az 1998. évben választhat, hogy az 1997. évi, vagy az új (1998. évi) szabályokat kívánja-e alkalmazni a társasági adózásnál. Az általános szabályok után részletesen, számszerű példákkal mutatják be mindkét módon történő adózás előírásait az igénybe vehető adókedvezményekkel együtt.

A továbbiakban az osztalékadóra, a helyi adókra, az illetékekre, az általános forgalmi adózásra és a vámokra érvényes szabályokat és mentességeket ismerjük meg a könyvből. Tájékoztatást kapunk a közhasznú szervezeteket támogató társasági adóalanyok kedvezményeiről, valamint a közhasznú szervezeteket érintő személyi jövedelemadó rendelkezésekről is. A VIII. fejezet a közhasznú szervezeteket támogató magánszemélyek adókedvezményeit mutatja be, szintén számszerű példák kíséretében.

Végül a közhasznúsági bírósági nyilvántartásba-vétel, az abból való törlés, az ellenőrzés és a törvényességi felügyelet előírásairól olvashatunk. A könyv tartalmazza a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény teljes szövegét is.

R. I.

*Kerekes Márton-Kertész
 Márta-Nagy Csaba-Petti
 Csaba-Varga Terézia:*

PÉNZÜGYI PIACOK

SALDO Pénzügyi Tanácsadó s Informatikai Rt.,
 Budapest, 1998. 630 p.

A pénzügyi rendszerhez olyan piacok, intézmények, törvények, szabályok és mechanizmus tartoznak, amelyek irányítják a gazdaság pénz- és tőkekapcsolatait. A pénzügyi piac a gazdaságban

keletkező szabad pénzeszközöket juttatja el a felhasználókhöz; szervezete jelentős befolyást gyakorolhat még az árakra is. A pénzügyi piac a pénz cseréjének a színhelye, a pénz cseréjében részt vevők, pénzügyi eszközök és szabályozók összessége. A piacgazdaságra történő átállás időszakában Magyarországon a vállalkozóknak, gazdasági vezetőknek a korábbiaknál alaposabb pénzügyi ismeretekre van szükségük ahhoz, hogy eligazodjanak a pénz- és tőkepiacon, pénzüket a leggazdaságosabban, a legmegbízhatóbb banknál fektessék be. Ezeket az ismereteket foglalja össze a terjedelmes összeállítás.

A könyv első részében a szerzők a pénzügyi piacok szerepéről, a gazdaságban használatos főbb értékpapírokról és a tőzsdék működéséről nyújtanak részletes tájékoztatást. Megismertetnek a pénzügyi piacok csoportosításával, funkcióival, a váltó, a kötvény, a kincstárjegy, a részvény, a letéti és befektetési jegy, az egyéb értékpapírok jellemzőivel. Foglalkoznak az értékpapírpiacon szabályozásával, a tőkepiaci információs rendszerével s a hazai pénzügyi piac fejlődéstörténetével a legújabb időkben. Megismerjük a tőzsdének – ennek a különlegesen szervezett, koncentrált piacnak – a kialakulását, a tőzsdék fajtáit, belső szervezetét, a tőzsdei bevezetés, tőzsdetagság, a tőzsdei megbízás és üzletkötési gyakorlat szabályait. Minden tőzsdének saját rendtartása, szakmai és állami felügyelete van; szervezeti felépítésük országonként, sőt tőzsdénként is eltérő lehet...

Olvashatunk a könyvben a tőzsdei bevezetés előnyeiről és feltételeiről, a tőzsdetagok jogairól és kötelezettségeiről, valamint a tőzsde befektetési szolgáltatásairól. Képet kapunk a tőzsdei árfolyamok típusairól, a legismer-

tebb tőzsdeindexekről, a hazai indexek közt a BUX index kiszámításáról is. A gazdasági fejlődés eredményeként sokféle tőzsdei művelet alakult ki a gyakorlatban; a szerzők bemutatják az azonnali (prompt) ügyleteket is, de részletesen a határidős (termin) ügyletekkel foglalkoznak. Ismertetik a Budapesti Áru- és Értéktőzsde határidős piacát, a határidős piacok kockázatkezelési és információs feladatait.

A könyv második részében az egyre fontosabbá váló származékos értékpapírokkal (derivatívakkal) ismerkedünk meg. Ezek olyan pénzügyi eszközök, amelyek értéke egy másik változótól függ; a változók igen sokfélék lehetnek. A szerzők bemutatják a gyakrabban előforduló származékokat, és támpontokat adnak a derivatívák árazásához. Először a forward és futures szerződésekkel, majd az opciókkal foglalkoznak. Az előbbi kettő kötelezettséget jelent valamely eszköz eladására vagy vételére adott időpontban és meghatározott áron. Az opció pedig pénzfizetés ellenében választási jogot jelent a vevő számára arra, hogy a határidőn belül megvalósítja az ügyletet, vagy lemond róla. A futures szerződéseket a tőzsdén bonyolítják le, a forward szerződéseket pedig a tőzsdén kívüli piacon alakítják ki. A futures piacot és ügyleteket széles körben alkalmazzák a kockázatok kezeléséhez; a könyvben részletes tájékoztatást kapunk a futures szerződések jellemzőiről és kiválasztásukról.

A határidős kamatláb szerződéseknél az értékpapírok árfolyamát a kamatlábak változása határozza meg. Számszerű példák segítségével ismerjük meg a szerződések árazási folyamatát, majd a kötvényekre kötött közép- és hosszú futamidejű kamatmegállapodásokat; a swap-okat. A szerzők részletesen bemutatják az opciós piacok működését, a

tőzsdei opciók fajtáit, a részvényopciók árát befolyásoló tényezőket. Megvizsgálják, hogy milyen megtérülési lehetőségek érhetők el több opcióval, képletekkel szemléltetik a részvényopciók értékelését. Sok más számítás is szerepel a könyvben a részvényárfolyamok jellemzőinek vizsgálatára, elemzésére, a különböző opciókra vonatkozó szerződések értékelésére. Végül a szerzők a kamatláb szintjétől függő kamatláb-derivatív értékpapírokkal ismertetnek meg.

A könyv valamennyi fejezete végén Kérdések és Feladatok segítik a tárgyalt anyag megértésének, elsajátításának ellenőrzését; ez alkalmassá teszi a kiadványt arra, hogy a felsőfokú oktatásban is hasznos segítség lehessen. A Szakmai kasszótár a könyvben előforduló pénzügyi kifejezések pontos jelentését magyarázza meg. Az Irodalomjegyzéket követő Mellékletek az államkötvények, kincstárjegyek, részvények, közraktári jegyek és szerződések mintáit tartalmazzzák a rájuk vonatkozó magyarázatokkal.

R. I.

Fazekas Albert–Dr. Kovács

Eszter–Dr. Székely Péter:

KÉZIKÖNYV A KÖZBESZERZÉSEKHEZ

PERFEKT Pénzügyi Szakotatót és Kiadó Rt.,
Budapest, 1998. 214 p.

Nagy összegek kerülnek vissza a gazdaság vérkeringésébe az állam, az államháztartás alrendszerei, a városok és községek s ezek intézményei közpénzekből végzett megrendelése, beszerzései következtében. A közbeszerzések, a közpénzek felhasználásának kérdései, ellenőrzésük megbízhatósága hosszú idő óta az érdeklődés középpontjában van. A közszállításoknál hatalmas összegekről van szó; teljes